

NORDMANNSGRAN (*Abies nordmanniana*)

FRØAVLSBEVOKSNINGER, F.721, 'Ussinggård sønderskov', F.722,

'Dallerup, F.723, 'Bjerge' og F.734, 'Lystrup'

STED: Ussinggård Sønderskov afd. 221a og 222j (F.721), Dallerup afd. 4172d (F.722), Bjerge afd. 3130a (F.723, Lystrup afd. 209b ('Skydebanken'), Randbøl Statsskovdistrikt

FRØKILDE: Frøavlsbevoksninger, ialt 4,0 ha

ANLAGT: 1969-79

EJER: Randbøl Statsskovdistrikt

ANVENDELSE:

Frøet fra frøavlsbevoksningerne forventes som følge af den målrettede selektion at være særligt egnet til produktion af såvel juletræer som til klippegrønt. Materialet er som følge af det sene udspring ikke særligt udsat for forårsfrost.

SÆRLIGE EGENSKABER:

De 4 frøavlsbevoksninger er beskrevet i samme frøkildebeskrivelse, da de alle stammer fra den gamle F.20-kåring i Dallerup, Boller.

Udspringstidspunkt: Træerne i frøavlsbevoksningerne har et *sent udspring*, hvilket svarer til den almindelige erfaring med afkom af F.20-bevoksningen.

Vinterskader: Der er på planteskolestadiet noteret færre vinterskader i F.20-afkom end i Ambrolauri provenienser.

Juletræsegenskaber: Fra de første tyndinger i frøavlsbevoksningerne er de bedste juletræer bevaret og de dårligste typer er fjernet. Det forventes derfor, at afkommet vil give et *juletræsudbytte, som er forbedret i forhold til udgangsmaterialet.*

Klippekvalitet: Ved tyndingerne er der lagt vægt på at bevare træer med en tæt grenbygning og god nålefylde ('vamsede' typer). Afkommet fra

forventes derfor at give klippekvalitet, som er *bedre end udgangsmaterialet.*

Vækst: Desværre indeholdt de tidligere afkom af F.20 mange ædelgran-hybrider (se næste side), som må formodes at have bidraget til afkommets forøgede vækst. Frøkilderne beskrevet i denne Frøkildebeskrivelse er imidlertid 'ren' nordmannsgran, og man kan derfor ikke slutte ud fra de gamle forsøg. Der vil gå 5 - 10 år før nye forsøg kan give oplysninger om afkommets vækst.

FRØFORSYNING:

Bevoksningerne er i begyndende frøproduktion. Desværre er der ofte kraftige angreb af ædelgranfrøgalmyggen *Resseliella piceae*, som i visse år kan ødelægge frøhøsten fuldstændig. Metoder til bekæmpelse er ved at blive udviklet. Frøavlsbevoksningerne vil med de 4,0 ha dog kun kunne forsyne en del af markedet.

F.722, 'Dallerup'. Skovbunden er dækket af fiberdug for at hindre ædelgranfrøgalemyggen, som klækkes i skovbunden, i at flyve op i trækronerne og skade frøet. Foto fra frøindsamlingen i efteråret 1998.

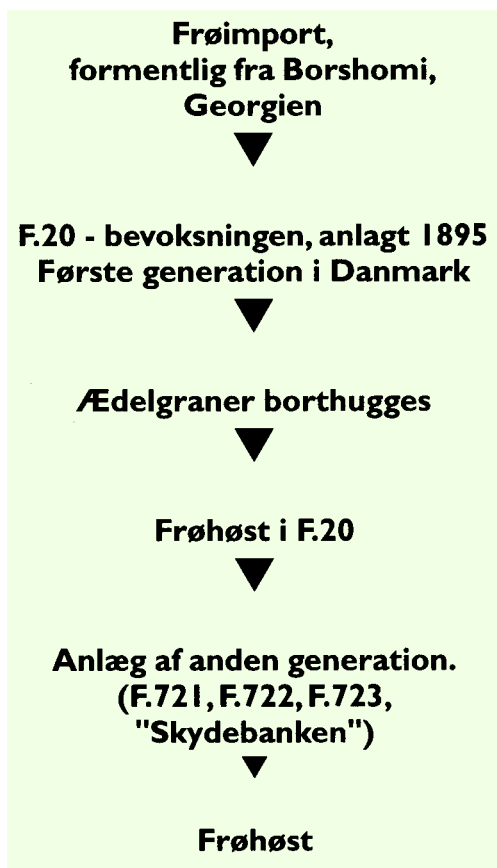

Fig. 1. Oversigt over introduktion og de første generationer i Danmark.

FRØKILDERNE:

Udgangsmaterialet: Frøavlsbevoksningerne *stammer fra den gamle F.20-kåring i afd. 173 i Dallerup, Boller* (nu Randbøl Statsskovdistrikt). F.20-bevoksningen blev anlagt i 1895, og den *stammer formentlig fra Borshomi-området i Georgien*. De beskrevne frøavlsbevoksninger er således *anden generation i Danmark*.

Hybridisering med alm. ædelgran: Mange af de ældre afkom fra den gamle F.20 indeholder desværre mange hybrider. Dette skyldes, at der indtil begyndelsen af 1960'erne stod alm. ædelgran i umiddelbar nærhed af F.20-bevoksningen. Disse ædelgraner blev gradvis fjernet i løbet af 1950'erne, og ifølge oplysninger fra distriktet blev de sidste hugget i 1963/64. Det betyder, at frø som *er høstet i efteråret 1964 eller senere er rene nordmannsgraner*. De beskrevne frøavlsbevoksninger må således regnes for at være rene, idet de alle stammer fra frø, som er høstet efter fjernelse af de sidste ædelgraner. Der er foretaget isoenzym-analyser i en af bevoksningerne, og resultaterne fra disse analyser peger ligeledes på, at der er tale om rene nordmannsgraner.

Selektion: Allerede i 1960'erne blev det aftalt, at nordmannsgrankulturene på Boller skulle behandles med henblik på fremtidig frøavl. Dette indebærer, at der blev foretaget en positiv selektion således at de dårligste træer blev fjernet og kun de bedste blev ladet tilbage til fremtidig frøavl. Skovrider B. Gelhede oplyser, at selektionen var baseret på en generel vurdering af juletræ- og klippekvaliteten.

Frøavlsbevoksningerne er på kortet markeret med ●. Endvidere er der med ● vist placering af den gamle F.20 bevoksning i Dallerup Skov.

FLERE OPLYSNINGER:

Se Forskningscentret for Skov og Landskab, videnblade nr. 3.1-1 og 3.1-4 eller kontakt FSL, Planteavlsstationen eller Randbøl Statsskovdistrikt.